

תכנון ארגונו של צבא

ציוד, כוח-אדם מתאים וכ"ב) העומדות לרשותה. גורמים אלה — הכוללים בתוכם, כמובן, גם הערכות למשך המלחמה (או המלחמות) הצפוי, למצב הכלכלי המשוער תוך תקופת המלחמה, למצב הייצור הצבאי והאזרחי, לרמת רוחו של העם, ועוד — יש להם השפעה עמוקה על אופן תכנונה של חלוקת כוח-האדם והאמצעים באותה מדינה — הוא אופן הקמת הצבא, אימונו וציודו.

תמיד תפגנה האפשרויות לעומת הצרכים; ותמיד יהיה צורך להעדיף גורם אחד על משנהו, ולקצץ בענפים פחות חיוניים יחסית. בסופו של דבר יתבטא הדבר למעשה באותו סדר-העדפה שיתקבל בפועל — ושבמידה שיהיה מושכל ומותאם לצרכים, יתן את מכסימום הבטחון הנדרש למדינה מצבאה, בתנאים הנתונים.

תפקידיו של חיל-הצבא

תפקידי הצבא, הנובעים מההנחה הזאת, הנם כמתואר להלן. — אין הסדר, בו הם ניתנים בסקירה זו, קובע העדפת אחד על משנהו, סדר חשיבותם נקבע למעשה ע"י שורה של גורמים נוספים.

ההנחה היא שהפשרה בין שני הקצוות — של גרעיני-צבא סדיר, ושל צבא-עתודות נרחב — הנה נכונה ביסודה, מבחינת השגת מכסימום הבטחון, ומבחינת אפשרויות המשק הלאומי כאחד — ושהגורמים האובייקטיביים השונים הפועלים במציאות הם אשר יקבעו את היחס המספרי בין הצבא ה"סדיר" לבין צבא ה"עתודות", וכן גם את יתר פרטי המבנה של הכוח-המוזין והרכבו.

כוננות בטחונות

תפקיד ראשון. — החזקת הצבא בזכויות למלחמה בכל עת; דהיינו — כוננות בטחונות. כוננות זו מוצאת את בטויה בכמה גילויים המשלימים זה את זה:

א. כושר החזקת שטח המדינה והבטחתו. — ישנן ארצות המטילות תפקיד זה על כוחות מיוחדים, שאינם כלולים במסגרת הצבא-הלוחם.*

* גדודי משמר-גבולות מיוחדים — או כוחות מתישבי ספר צבאיים או צבאיים למחצה, כפי שההיסטוריה הצבאית מכירה אותם גם בדורות הקרובים אלינו. — המע.

מאז הלכו הגייסות והפכו להיות גופים עצומי מספר המפעילים ציוד מסועף ומורכב והנשענים על ארגון רזרבות גדולות, בכוח-אדם ובציוד, לתקופת מלחמה — חזרו ונתעוררו בצבאות שונים דיונים (והם נמשכים והולכים, כמובן, עד היום הזה), בענין שיטת ארגונו והכשרתו של צבא לקראת מלחמה.

ניצבה השאלה: — הלקיים צבא-מקצועי, מאומן היטב — וכתוצאה מזה, בהכרח, קטן בהיקפו ומגויס גיוס מלא לזמן ממושך? או: מוטב אולי — צבא גדול, המקיף המונים גדולים ובנוי ביסודו על מיליציות, או יחידות "עתודה", המקבלות אימון עונתי. שאלה זו שנויה במחלוקת עד היום הזה. מרבית הצבאות ראו את הפתרון בפשרה בין שני הקצוות הנ"ל; פשרה, הגורסת את הצורך בגרעין מגויס, מאומן היטב, בעיקר במקצועות הטכניים הדורשים הכשרה ואימון ממושכים, כגון צוותי אויר ושריון — בעוד שכל העם המאורגן, בדרך כלל ע"פ חוק גיוס-חובה, מקבל אימון-יסודי, קצר יחסית, ואח"כ משתייך ליחידות-עתודה, הצפויות לגיוס עם פרוץ מלחמה או בסמוך לה, ואשר תהוינה במקרה זה את המסגרת הרחבה של הכוחות-הלוחמים.

בעיות אלו — שפתרונן הנכון צריך לשמש קרי-מנחה בחלוקה הנכונה של כוח האדם והאמצעים ולאפשר את השימוש היעיל ביותר בתקציב הצבאי, — הן כמובן חדשות הן לצ.ה.ל. והן למדינת ישראל בכללה; כמותן כבעיות אחרות רבות. מן הראוי, איפוא, לבחון את הגורמים הקובעים בדרך כלל את סדר-העדיפות הנהוג ולציין את המסקנות המשתמעות מהם.

הנחת-יסוד היא, שתפקידו של כל צבא הוא להיות נכון למלחמה בכל עת, במכסימום עצמה ויעילות, — מבחינת ארגונו, ציודו, רוחו, משמעתו ורמתו המקצועית, ועם זאת, תוך השאיפה שהקמתו והחזקתו יבוצעו במינימום של הוצאות וגריעה מכוחה הפרר דוקטיבי של המדינה.

הנחה זו, כהנחה כללית, אינה מפרטת מה הן התכניות האיסטרטגיות של אותה מדינה — "מי" ו"מה" הם אויביה-בכוח, או בפועל, ולאיהן תנאים עליה להתאים עצמה: מבחינת המרחב אשר בו עלולה להתחולל המערכה, הזמן המשוער הנתון לה להכנות, — והאפשרויות המעשיות (בכסף,

2. לאפשר שימוש טקטי יעיל ביותר בכל יחידה, מן הקטנה ביותר ועד הגדולה ביותר — ושיהלום את הצרכים של ריכוז מכסימום הכוח למשימות המכריעות, תוך אפשרות לפיזור, עד ליחידות זעירות ביותר, המסויעות סיוע מתאים, לתפקידי בלימה, הגנת נקודות מסוימות ותפקידים משניים.

שום מדינה, ומכל־שכן מדינה דמוקרטית, אינה יכולה להמצא תמיד במצב של כוננות מלאה למלחמה. ברם, צעד נפר לקראת כוננות כזאת, מהווה הבהירות המחשבתית בדבר מבנה הצבא שיגויס בבוא המלחמה ואופן הפעלתו. אפשר גם לומר, שארגונו של צבא הוא, בעצם, פשרה בין הצרכים הנובעים ממלוא תפקידי בימי מלחמה ובין הסך הכולל של האמצעים העומדים לרשות בוניו ומעצביו.

(ס/אלוף מ. פלד — „מערכות“ ס"ר ס"ז)

אימון הצבא

אימונו של הצבא, לשכבותיו ולדרגותיו השונות, צריך שיטפל בשורה של בעיות, שביסודו של דבר אינן אלא — הכנתו והכשרתו המקצועית (מקצועית־צבאית בכלל זה) של כל העם למלחמה, בהתאם לתפקיד שיוטל על כל אחד למלא, להשגת הנצחון.

האימון היסודי של לוחם, שצריך להינתן לכל אדם בישוב, במסגרת יחידות הצבא־העומד, בה ישרה את חוק שירות־הפעיל, — הנו רק פרק אחד מן המסכת. בפרקים האחרים אפשר לכלול — בין השאר — את מיונם של כל בעלי המקצועות הטכניים האזרחיים, חלוקתם והצבתם ליחידות הטכניות המתאימות, תוספת אימונם למלחמה (אימון כללי, אימון־טכני־מקצועי וכד', במסגרת יחידות אלו) וכן — הכונת האימונים ביחידות ותיאום המקצועות הצבאיים והטכניים־הצבאיים עם הנלמד בבתי־הספר (הן הכללים, והן — ביחוד — המקצועיים).

אימון מפקדים וקיום רמתם בהתאם לתפקידיהם, וכן המשך אימונם — במסגרת הצבא־העומד, ובעיקר במסגרת המלואים — הנם אף הם פרק נכבד בפני עיצומו. אורח וקצב ביצועם של כל אחד מהפרקים השונים נקבעים ע"י סדר־העדפה מסוים, בהתחשב בגורמי הבטחון הקונקרטיים ובמעמדם הארגוני, צורכיהן ואפשרויות הפעלתן של היחידות ומסגרות הצבא השונות. אין ספק שעצם מסגרת האימונים בצותא משמשת גם מכשיר רציני לליכוד המסגרות האירגוניות והחברתיות של הגופים־הלוחמים — כך

אך, תמיד צריך הצבא להיות נכון לקבל את הגבולות לאחריותו, ברגע שמצב הבטחון מחמיר ודורש זאת. ב. כושר התארגנות וכניסה לפעולות־המלחמה במינימום זמן — ובמצבה מספקת — קביעת מינימום־הזמן הנדרש שונה, כמובן, לגבי ארצות שונות ומצבי־מלחמה אפשריים שונים; לא הרי הזמן העומד, לפי התנאים הגיאוגרפיים, לרשותה של צרפת כהרי הזמן העומד לרשות איי־בריטניה או ארה"ב.

ג. כושר החזקת המתקנים הצבאיים במצב תקין, כך שמיד עם בוא צרה־גיוס יהיו מתקנים אלה ערוכים ונכונים. — מתקנים אלה כוללים מחסני ציוד, ביצור־יקבע, דרכים איסטרטגיות וכיו"ב — אשר החזקתם התקינה היא חיונית להצלחת הגיוס ולכניסת הצבא למלחמה עם פתיחתה. תפקיד זה מקוים בארצות שונות בדרכים שונות (שביצריה, למשל, מחזיקה את חלק־הארי של מתקניה באמצעות עובדים־אזרחים, בשרותה של מחלקת־ההגנה הפדרלית. אך, בדרך כלל, מקובל בעולם להחזיק במתקנים ע"י מסגרות צבאיות). תפקיד זה של כוננות־בטחונית הכולל את הגילויים הנ"ל, מוטל לרוב, על הצבא־העומד — תוך הכנות לגיוס יתר גופי־הצבא (יחידות המילואים או מיליציות) במינימום־הזמן.

ארגון הצבא

הרי זה מושג הכולל שלוש פונקציות יסודיות: א. הקמת מסגרות להחזקת כוחות הצבא־העומד — בתפקיד הכפול: קליטת מגויסי־החובה והחזקת הצבא במצב־כוננות, כנדרש.

ב. ארגון מסגרות להחזקת המילואים, אימונם בזמן שלום וגיוסם־המהיר ו„החלק" בזמן המלחמה. ג. ארגון של אותן המסגרות הבלתי־צבאיות והצבאיות־למחצה שבעורף. — בין שאר התפקידים הרבים המוטלים עליהם הריהם חייבים בהעברת הייצור לפסים מלחמתיים, בדאגה לרשת התובלה היבשתית, הימית והאווירית, בקיום הגנה נגד־מטוסית, הן פסיבית והן פעילה, באבטחת הנקודות החיוניות (כגון: צומתי־דרכים, תחנות־כוח וכד') מפגיעות חבלנים, בקיום רוח־רמה בקרב האוכלוסיה, וכיו"ב. ארגון הצבא צריך שישמש ביטוי לשתי מגמות־יסוד:

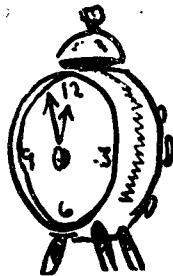
1. להיות למסגרת, אשר תקיף את כל העוצמה — בחומר ובאדם — המצויה במדינה הן בפועל והן בכוח, — ותציבנה מוכנה ומאורגנת לקראת רגע־ההכרעה.

בתחום הזמן והמרחב

בתנאי הזמן החדש, וביחוד שעה שמקובלת ההנחה כי „מלחמה עלולה לפרוץ בכל רגע“ כתוצאה מהתקפה-אויבת על ארץ נתונה, משמשת עובדת צימצום של המרחקים הגיאוגרפיים ע"י אמצעי התובלה החדשים, ועוד יותר ע"י הנשק החדש משום גורם מחייב ראשון במעלה לגבי קביעת היקפו של הצבא וכוננותו. מעובדה זו נובעות, איפוא, מסקנות מספר לגבי גודל הכוח המגויס הנדרש, משך הזמן הנתון עד לגיוס המילואים, רמת כוננותו של הכוח המגויס וכשר ניידותו. מצב זה מחייב, מתד-גיסא, שהכוח-המגויס יהא בעל כושר-בלימה עז ונמרץ, ומאידך-גיסא — שהמילואים יהיו בעלי כושר-גיוס-וניידות מכסימליים.

המסקנה הפשטנית המתקשרת מכך, היא: מכסימום של כוח מגויס — ומינימום של כוח במילואים. ואולם, מסקנה זו מסויגת מיד בסידרה של גורמים כגון: התקציב שאפשר להעמידו לאור תפקידיה האחרים של המדינה, הכלים העומדים לרשות הצבא לארגונו והכשרתו לתפקידיו, וכיו"ב.

לגבי גורם הזמן — כאן יתוספו עוד יסודות שיקול וחשוב לגבי הזמן בו עלולה לפרוץ מלחמה, דהיינו — מהו משך הזמן העומד לרשותנו עד לרגע שבו ייכנסו הכוחות למלחמה. במידה שהמועד איננו ניתן כלל להשערה, ישפיע הדבר בקביעת שיטת האירגון והאימון, במגמה שתמיד יהיה מכסימום

של הכוחות מוכן לפעולה (והמדובר הוא בכוחות מאוינים, כלומר כשהם כוללים אחוז מתאים של חיל-רגלים, שריון, כוחות-אוויריים וכיו"ב; ובהתאם לכך — הציד). בעוד שלרשותך זמן מוגדר, רשאי הנך להניח, כי תוך תקופת זמן זו עוד תספיק לבצע את תהליך ההכנה ההכרחי, ורק בסיומו של אותו פרק-זמן יושג האיזון המלא, שבלעדיו אין מנגנון צבא יכול לפעול כהלכה.

מתוך נתוני מרחב-ההלימה תודקרנה מסקנות לגבי גודלם ומיבניהם של גופי-הצבא, אירגון המהק"ים (מרחבי-החזקה קידמיים) דרכי אספקה, טיב הציד — ורמת האימון שתידרש מהגייסות. לא הרי הכנת הצבא למשימת מלחמה על אדמת האויב, כהרי הכנתו למשימת-מלחמה שאופייה דפנסיבי מעיקרו.

שלמעשה, לאחר שלב ארגון ראשוני תהיה תמיד השאיפה: לבצע את ארגון המסגרות וגיושן בד בבד עם קיום האימונים ותוך כדי מהלכם של אלה.

סדר-העדפה בחלוקת כוח-האדם, וסדר הרצוי והקודם במקצועות האמונים הנם ענין לבדיקה מדוקדקת ורבת-אחריות תוך קביעת מספרי כוח-האדם הדרושים לכל מקצוע צבאי וטכני, ומיון מספר האנשים המצוי-בפועל והמתאים, ואשר ניתן להקצותו לתפקידים השונים, במסגרת תקני-המלחמה של הצבא.

נקודת-המוקד של כל תכנית אימונים הנה הבעיה כיצד לקיים אפשרויות כאלו בסידורים וציוד — ובקצאת זמנם של אנשים לאימון-בזמן שלום, — שתספקנה את כל הדרוש בכוח מאומן, במפקדים, בבעלי-מקצועות טכניים, לוחמים — לפי תקני-המלחמה לגיוס מלא, תוך חישוב של „אספקה“ מאוננת של כוח אדם מאומן. בדרך כלל נדרש הסדר שיאפשר:

א. הפעלת מכסימום כוחות-מאומנים בזמן נתון.
ב. הכנת יתר היחידות והפעלתן במינימום הזמן, תוך כדי המלחמה.
השפעת החישובים האלה תהא ניכרת באירגונו ומבנהו של הצבא-העומד בזמני-שלום — כי יהיה בהם כדי להתוות את אופן קליטתם של שנתוני הגיוס — אימונם אח"כ — והעברתם, לבסוף, למסגרות המילואים.

החזקת הצבא

המסגרת האפסנאית שמתפקידה לקיים את הצבא בזמן המלחמה, לרכוש ולספק לו את הנשק, הציוד, התחמושת והמזון — מוטלים עליה, בדרך כלל, בימות-השלום שני תפקידים:

א. לאפשר את קיומו התקין של הצבא-העומד.
ב. לארגן ולקיים את בסיסי הציוד של חיל-המילואים, באופן שמיד עם התגייסו יוכל להכנס לפעולה כשהוא חמוש ומצויד, ומערכת-מנהלה מסדרת, הדואגת לכל צרכיו, עומדת מוכנה מאחוריו. אלה הם, בסיכומו של דבר, ארבעת תפקידי היסוד של הצבא — כוננות-בטחון, ארגון, אימון, „החזקה“. סדר העדפת האחד על משנהו, צורת העדפתו וההשפעה ההדדית של המסקנות והחלטות-העדפה אלו — מותנים ע"י שורה של גורמים איסטרטגיים יסודיים.

גורמים ראשוניים, אשר להם השפעה על אופי הארגון הצבאי, יהיו: זמן ומרחב.

נסיון קודם ממושך בקיום כוחות-מזוינים ניכרים.* יש מקום רב ללמוד — מנסיונו של ארצות אחרות — את בעיות-היסוד המשפיעות על ארגונו של צבא, אלא שלגבי הפתרונות הנכונים לצבא מסוים שבמצאות — אין כל אפשרות להעתיק שיטה בדוקה מכל ארץ אחרת שהיא, מאחר שהתנאים המעשיים הגם שונים לגבי כל ארץ וארץ, והם מחייבים תמיד פתרון המיוחד לה. וזאת לא רק מפני הסיבות המרר מזות לעיל, אלא אף מפני השוני במטרותיה של כל מדינה, כלפי חוץ וכלפי פנים, במבנה החברתי שלה, מסורתה, הרכבה הדמוגרפית וכיו"ב.

מסגרת-היסוד של מאמץ-הביטחון-הכולל

אותם תפקידי-היסוד קובעים את כמותם ואת איכותם של "כוח-האדם והאמצעים, שיש להפנותם לכל אחת מן המסגרות-הלוחמות. ואילו המושג מסגרות לוחמות כולל — בתקופתנו — לא רק את המיסגרות של אנשי צבא, העומדים ישירות לרשות הפעולה-הלוחמת-התוקפנית או ההגנתית, אלא את כל אותן המיסגרות במדינה, שבצירופן הכולל הן מהוות את "המאמץ הכולל" להשגת הנצחון.

המסגרות הבאות הן — בדרך כלל — מסגרות יסוד, שלקיום כל אחת מהן נודע משקל במערך המגן של מדינה, וכל אחת מחייבת תשומת לב מתאימה. א. החטיבות ופורמציית גבוהות יותר, שבסודו-של-דבר מוטל עליהן לבצע תפקידי קרב בכל שטח. הן חייבות להיות מאורגנות כך, שתענינה על דרישות המלחמה, בהתאם לתכניות המטה הכללי ובהתחשב בגורמים שהוזכרו לעיל. סוג כוחות זה כולל את טייסות חיל האוויר, שייטות צי המלחמה, כל השירותים החיוניים, הן של הללו והן של חיל-הצבא-היבשתי. פורמציית אלו בדין שתהיינה מורכבות משלד ארגוני ואופרטיבי, מספר יחידות של גייסות סדירים ומספר יחידות מילואים, — בתנאי שהזמן הנדרש לגיוסם של הללו לא יעכב את הפעלת היחידות האלו, ובעיקר: אותן היחידות שיש להביאן בחשבון לפעולת בלימה מיידית.

ב. יחידות להגנה מרחבית. — בארצות מסוימות, ביחוד באלה שהים מפריד בינן לבין

תנאים ומיגבלות מדיניים, חיצוניים ולעתים גם פנימיים משמשים אף הם גורם מכוון-מדרבן, או מרסן, לגבי החלטות הקובעות את מיבנה הצבא ומגמות ארגונו.

ארצות הברית לא ראתה צורך במשך תקופה היסטורית ארוכה, להקים לעצמה צבא אשר ישים את הדגש על גיוס מידי דוקא; — מאחר שבינה לבין אויב תהיבכו השונות הפריד הים, גם צורות-האירגון ומיבני היחידות, הושפעו — כדורות האחרונים — השפעה יסודית מן העובדה, שכל כח אמריקאי נועד ביסודו להיות "חיל משלוח", שלא יידרש לפתוח בפעולה אלא לאחר שיעבור על פני ימים ולאחר שיתבסס ב"ראש גשר" שעל החוף. בדרך דומה — אם לא דומה לגמרי — פתרה בשעתה בריטניה את בעיותיה. אכן, במלחמת-העולם השניה, עם החשש של פלישה על אדמתה של בריטניה גופה, קם ארגון נוסף של "משמר-הארץ" — שעצם ביצוע תפקידו היה מותנה, בראש וראשונה, ביכולתו להתגייס במהירות. ולעומת זה, הרי ארצות יבשת-אירופה לא יכלו, כמובן, לסמוך על גורם בטחוני טבעי מעין זה של הים, וכל מיבנה צבאותיהם הושפע, בדרך הטבע, מעובדה זו.

חישוביהם של אויבים-בכוח, לעומת זאת — שיקוליהם של בני-הברית האפשריים, החששות מפני מלחמות, "מקימות" דוגמת סכנת-המלחמה הקיימת עדיין לגבי מדינות-ערב, הערכות לגבי טיב סכנותיה של מלח"ע חדשה, האפשרויות השונות להסתבך בה בצורה זו או אחרת — כל אלה קובעים, ומוכרחים לקבוע, לא-מעט לגבי אירגונו של צבא.

חישובים אלה אינם חד-פעמיים, אלה הם בגדר תהליך מתמיד, המתבסס על שורה של נתונים יסוד, אך הנתון מדי פעם לשינויים לאור חומרי המודיעין המסוכם, המתמיד ומגיע. ניגוז על תהליך זה להתאים עצמו תמיד לשינויים החלים באותן המדינות, ובאותם הצבאות, אשר נגדם אפשר שצריך יהיה לצאת חוצץ; ועליו לעשות זאת לאור תור צאות מחקר-מטה, סיכומים לגבי דרכי-פעולה, נסיון נוסף שנרכש בצה"ל, הנעשה ו"מתבשל" במעבדות מדעיות ובארצות אחרות, וכן נוכח מציאותם של סוגי נשק חדשים, שנרכשו או נוצרו בארץ גופא.

הויכוח שנתעורר באנגליה, ושאחד ממשתתפיו הראשיים היה לידל-הארט, מסביב לעובדה שאחוז ניכר של הצבא הסדיר מועסק בתפקידי מינהלה — ויכוח זה מוכיח, שבעיות ההעדפה הנכונה בחלוקת כוח-אדם אינן נחלתה של מדינה זו או אחרת בלבד, ואף לא רק של אותן מדינות קטנות יותר, החסרות

* ויכוח זה — שהשתתפו בו בין היתר: ג' פולר, ג' לה-מרטל ועוד — טיפל באותה רעה חולה: האחוז המופרז של אנשי יחידות העזר והשירות למיניהן ומיעוטם של גופים-לוחמים קיימים בפועל (סוגיה שמתחד בטים בה לא-מעט גם בארה"ב). עיין בענין זה חוברת "מערכות ס"ר-ס"ז" — מאמרו של ס'אלוף מ. פלד, שמקצת הדיוס לו מתפרסמים בבמת-מערכות שבהוברת זו — ה'מ'.

אויבֿיִהֶן, נִירָאוּ תַפְקִידֵי הַהִגָּה־הַלּוּקָאֲלִית כַּמְחוֹסָרִי חֲשִׁיבוֹת, או כְּבַעֲלֵי חֲשִׁיבוֹת פְּחוּתָהּ. מִלַּחֲמַ"ע הַשְּׁנִיָּה, עַל גִּילְוִיָּהּ הַשְּׁנוֹנִים בְּאוֹרְחוֹת מִלַּחֲמַה חֲדִישִׁים וּמְחֻדָּשִׁים — כְּגוֹן שִׁמּוּשׁ בְּצַנְחָנִים, הַפְּעֵלָת "גִּיס־חֲמִישִׁי" הַפְּצָצוֹת בַּקָּנָה מִידָה גְּדוֹלָה, — הַנִּיעָה אֶת אֲנִגְלִיָּה, לְמַשֵּׁל, לְהַקְמַת "מִשְׁמַר הָאָרֶץ" מִזֶּה וּיְחִידוֹת הַגִּ"א מִזֶּה, שְׁנוּעָדוּ לְאַתֵּר אֶת פְּעוּלָתָם שֶׁל הַתּוֹקְפִים, לְמַנּוּעַ הַתַּחֲבָרוֹת שֶׁל יְחִידוֹת מוֹטָסוֹת או מִסְתַּנְּנוֹת עִם חֵיל פּוֹלֶשׁ הַבָּא מֵהֵימָּה וּלְהַשְׁמִידוֹ. מֵאִידֶךְ גִּיסָא — לְטַפֵּל בַּהֲגָנָה ג. מ. פְּסִיבִית וְאַקְטִיבִית. גַּם בְּאַרְה־ב הַחֲלוּ לְתַסּוֹס מַחֲשָׁבוֹת חֲדָשׁוֹת.*

וְדֹאֵי שֶׁהִגָּה מִרְחִבִּית נְאוּתָהּ יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי לְפַצֵּל אֶת הַתּוֹקְפוֹת הָאוֹיֵב, לְרַתֵּק כּוֹחוֹת גְּדוֹלִים שֶׁלֶּן, וּלְשַׁחֲרֹר בְּדֶרֶךְ זֶה כּוֹחוֹת גְּדוֹלִים לְפַעּוּלָה תּוֹקְפִנִית נִגְדוֹ. הַגָּנָה־מִרְחִבִּית מַעִין זֶה, הַנִּשְׁעֵנָה עַל הַפִּיכָת כֹּל מְקוֹם־יִשׁוּב ל, "מִבְצָר", הַמַּחְזִיק מַעֲמָד עַד הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן וְאֵינָנו נִסּוּג אִף אִם אוֹגֵף או כּוֹתֵר, הַמִּסְתַּיֵּעַ בְּגִדּוּדֵי חִי"מ לְהַחֲזֹקֶת הַמִּרְחָבִים, וְדֹאֵי שֶׁהִגָּה־מִרְחִבִּית מַעִין זֶה עוֹשִׂיָה לְהַפְּוֹךְ אֶת הָאָרֶץ לְמִרְחָב מוֹגֵן אַחֵד, שְׁחִדִּירַת הָאוֹיֵב לְתוֹכוֹ הִנֵּה פַעּוּלָה אִיטִית, קִשָּׁה, הַדּוֹרֶשֶׁת מֵאִמָּץ מְמוֹשָׁךְ וּמְפֹזָר, — וּמֵאִפְשֶׁרֶת בָּהּ בַּעַת לְאַרְגֵּן כּוֹחוֹת־מַחֲזֵק לְהַתְקַפּוֹת אֲגָפִים או לְכִיתוֹר כּוֹחַ הָאוֹיֵב הַמְרוֹתֵק עַל־יְדֵי הַהִגָּה־הַמִּרְחִבִּית. יֵשׁ בָּהּ, אִיפּוֹא, כְּדֵי לִיתֵן יִסּוּד־שֶׁל־מִשְׁלָמָה לְאַפְשָׁרוּיּוֹת שֶׁל רִיכוּז כּוֹחוֹת וְהַעֲבָרָת הַמִּלְחָמָה אֶל אֲדַמַּת הָאוֹיֵב, שְׁנִיתֶפֶס לְהַרְפֵּקֶת־תּוֹקְפִנִית.

אֲכֵן לְבִיצּוֹעַ יַעֲיֵל שֶׁל שִׁית־מִגֵּן זֶה, — נִיִּדְרָשִׁים רוּחַ רִמָּה וְשִׁלְד פִּיקוּדֵי מַעֲלָה וּמֵאוֹזֶן הִיטָב, לְרַבּוֹת — וּבַעֲיָקָר — בְּדִרְגוֹת הַבִּינוּיִים וְהַנְּמוּכִים.

ג. שְׁרוֹתִים צְבָאִים — הִרְיָהם הַשְּׁרוֹתִים הַמִּסְתַּיֵּעִים בְּמִשְׁרֵין לְכוֹחוֹת הַלּוּחָמִים.

כָּל שִׁיחִסֵּי הַכּוֹחוֹת הַמִּסְפָּרִים וְחִשְׁבוֹנֵי הַזֶּמֶן וְהַמִּרְחָב הֵנָּה לְרַעְתּוֹ שֶׁל הַמַּתְגּוֹנֵן — נִיתֵן לוֹ לְהַתְגַּבֵּר עַל עֲדִיפוֹתוֹ שֶׁל הָאוֹיֵב ע"י הַרְמַת הַטֶּכְנִית הַגְּבוּהָה שֶׁל צְבָאוֹ וְע"י רוֹחוֹ הַתְּקִיפָה וְהַרְמָה אֶת הַרְמַת הַטֶּכְנִית הַגְּבוּהָה אֲפֻשֶׁר לְהַשִּׁיג אִם כֹּל כִּלִּי־הַנֶּשֶׁק וְכִלִּי־הַתּוֹבֵלָה הַחֲדִישִׁים, שֶׁל יְחִידוֹת חֵילוֹת הַיִּבְשָׁה הָאוֹיֵר וְהַיָּם — יוֹתָחוּ וְיִטְפּוּלוּ כְּרָאוֹי. אֲכֵן, הַפְּרָשָׁת אוֹתוֹ אַחֲזוֹ שֶׁל כּוֹחוֹת אָדָם וּמַצִּיעִים שִׁיאֲפֻשֶׁר לְהַשִּׁיג זֹאת בְּמִינִימוֹם זֶמֶן וּבְצוּרָה הַבְּטוּחָה בְּיוֹתֵר, הִרְיָהוּ מַעֲשֵׂה הַמַּחֲיִיב חִישׁוּבִים מְדוּקָּיִם. מְכַל־מְקוֹם יֵשׁ

* בַּהֲבִיב עֵיקֶר הַכּוֹחַ לְכוֹחוֹת מַהֲסוֹג הַכִּלְלִי שֶׁל הַגִּ"א וְאִילוֹ הַכּוֹחַ הַמַּתְנַדֵּב הַמִּילִיצִיָּוִי, הַמִּקְבִּיל ל, "צָבָא הַטְרִיטוֹרִיאֲלִי" הַבְּרִיטִי, — זֶה ה, "מִשְׁמַר הָאֲוִמִּי" — מִשְׁתַּלֵּב שִׁירָיוֹת, כְּדִיבִיזִיּוֹת וְ"אֲנִדִּי־קֶרֶב" רִגִּימֶנְטִילִים, לְתוֹךְ מִסְגֶּרֶת הַצָּבָא וְאֵינָנו מֵהַחֵד עוֹד כּוֹחַ שֶׁל הַגָּנָה מְקוֹמִית גִּרִּידָא — הַמַּעֲלִי.

לְדָא שְׁכוֹת הָאָדָם אֲשֶׁר יוֹפְרֵשׁ לִכְךָ לֹא יִהְיֶה בּוֹ מִשּׁוֹם הַפְּחָתָה וְגִרְעָה מְכוּח־הָאָדָם הַלּוּחָם.

ד. מִיִּסְגָּרוֹת לְתַפְקִידֵי־עוֹרָף וְסִיּוֹע־בִּלְתִּי־יִשִּׁיר לְכוֹחוֹת־הַלּוּחָמִים. מִיִּסְגֵּר רוֹת אֵלּוּ יֵשׁ לְחַלְקֵן לְשֵׁתִים: —

1. מִיִּסְגָּרוֹת לְתַפְקִידֵי הַגָּנָה, כְּגוֹן הַגָּנָה ג. מ. לְכָל יְחִידוֹתֶיהָ, יְחִידוֹת הַבְּטָחוֹן־הַפְּנִימִי וְכִי"ב. יְחִידוֹת אֵלּוּ הֵנָּה, בְּדֶרֶךְ כִּלְלִי, חֵלֶק מֵהַהִגָּה הַמִּרְחִבִּית, אֲך־הֵם אֲפִינִיִּים וְחִיּוּנִיִּים — יוֹתֵר לְשִׁטְחִי־עִיר, שְׁבָהֶם מְרוֹכָזִים מִפְּעִל־מִפְּתָח וּנְקוּדוֹת־חִיּוּנִיּוֹת אַחֲרוֹת לְמַעֲרַכַת הַכִּלְכֵּלָה וְהַמְנַהֲלָה שֶׁל הַמְדִּינָה. בְּתַנְאֵי מִלַּחֲמָה רִדְיוֹלוֹגִית עֲלּוּלוֹת יְחִידוֹת כְּאֵלּוּ לְעַמּוּד בְּפִנֵּי הַהַכְרָחָה לִיטוֹל תַּפְקִידִים נּוֹסְפִים, אֲשֶׁר יִדְרָשׁוּ — בּוּדָאֵי — גִּיּוֹס (מִלָּא או חֲלָקִי) שֶׁל כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה הַנִּמְצָאִים בְּאוֹרוֹרִים אֵלֶּה וְהַצְבָּתָם לְתַפְקִידִים.

2. כּוֹחַ אָדָם הַמְרוֹתֵק לְמַפְעָלִים חִיּוֹנִיִּים בְּתַעֲשִׂיָה וְחֻקְלָאוֹת. כּוֹחַ זֶה מְרוֹכָז מִשְׁנֵי סוּגִים. סוּג רֵאשׁוֹן — מוֹמָחִים, הַמְרוֹתֵקִים אִישִׁית לְמַפְעָל אֲשֶׁר אֵין לְהַחֲלִיפָם כָּל עוֹד מִמִּשְׁיַךְ הַמַּפְעָל בִּיצּוּרוֹ או בְּשִׁירָתוֹ. סוּג שְׁנִי — כּוֹח־עֲבֹדָה שֶׁאֵינָנו מְקַצְעִי־מוֹבָהק, אֲך־הַמַּהוּוֹת אֶת מַכְסַת כּוֹח־הַעֲבֹדָה הַדְּרוּשָׁה לְאַחֲסוֹן, אֲרִיזָה, הוֹבֵלָה וְעֲבֹדוֹת שְׁחוֹרוֹת שׁוֹנוֹת.

הַחִישׁוּבִים שֶׁל מִשְׁק־הַמִּלְחָמָה וְאֻפִּיָּה, כְּמוֹיּוֹת הַתּוֹצֵרֶת שִׁיחִיָה צוּרֵךְ לְהַעֲמִיד לְרִשּׁוֹת הַכּוֹחוֹת־הַלּוּח־מִים וְהָאוֹכְלוֹסִיָּה הָאוֹזְרָחִית (וּבִיחּוֹד בְּהַתְחַשֵּׁב בְּתַנְאֵי הַיִּבּוּא) יִשְׁפִּיעוּ בְּתַמִּידוֹת עַל מִיּוֹן הַמַּפְעָלִים — וְעַל קְבִיעֶת אוֹתָם הַמַּפְעָלִים הַחִיּוּנִיִּים שִׁימִשְׁכּוּ בִיצּוּר מִלָּא או חֲלָקִי — או אִף מוֹגֵבֵר — וְעַל מִיּוֹן כּוֹח־הָאָדָם וְהַצְבָּתוֹ בְּהַתָּאֵם לִכְךָ.

בְּדֶרֶךְ כִּלְלִי יֵהָא זֶה טַבְעִי אִם יוֹטֵל עַל כּוֹח־הָאָדָם הַמְרוּעֶסֶק בְּכָל אֵלֶּה גַּם תַּפְקִיד מִשְׁנֵי, לּוּחָם; כְּגוֹן: הַגָּנָה נִגְד־מִטּוֹסִית בְּגִבּוּלוֹת הַמַּפְעָלִים וּבְסַבִּיבָתָם; אֲבִטָּחַת מְקוֹמוֹת הַעֲבֹדָה, וְכֵן — הַשְּׁבֵת מִלַּחֲמָה־שַׁעֲרָה בְּכָל נְקוּדַת־יִשׁוּב בְּמִקְרָה שֶׁל פְּרִיצַת הָאוֹיֵב. הַהִבְדֵּל בֵּין יְחִידוֹת כְּאֵלּוּ, הַפּוֹעֲלוֹת בְּמִקְוֹמוֹת־הַעֲבֹדָה שֶׁלָּהֶם, וּמִתּוֹכָם, לְבִין יְחִידוֹת הַהִגָּה־הַמִּרְחִבִּית הוּא בּוֹזֵה, כִּי בָּהּ בִּשְׁעָה שְׁבַהֲתִקְרַב הַמִּלְחָמָה אֵל אִיזָה אִיוּר — הוֹפְכַת הַפַּעּוּלָה הַלּוּחָמִית לְהִיּוֹת עֲנִיָּם הַעִיקָרִי שֶׁל כּוֹחוֹת הַהִגָּה הַמִּרְחִבִּית בְּאוֹתוֹ אִיוּר, הִרִי כּוֹחוֹת־הָאָדָם הַמְרוֹתֵקִים לְתַפְקִיד־עוֹרָף יִרְאוּ בְּתַפְקִיד־הַקֶּרֶב שֶׁלָּהֶם עֲנִין מִשְׁנֵי — כָּל עוֹד אֵין פְּרִיצָה שֶׁל מִשְׁלָל לְתוֹךְ הָאוֹזּוֹרִים גּוֹפִם.

(סוף בעמוד 22)

ושנית — אם אשמתו העלתה את חמתי במיוחד — נהגתי לחכות עד שארגע; ומעולם לא קיימתי פגישה מעין זו, מבלי שנת-לילה לפני כן.

בכל הנוגע לדיון משמעתי עליך למצוא את הזמן לשמור בהקשבה את טענותי של החייל הנשפט. עליך לדעת לא רק מה עשה האיש אלא גם מדוע עשה זאת. אם הענינים ביחידה היו רופפים לפני שהצטרפת אליה, הרי אין זה הוגן ביותר להטית לאדם חוקת-שיפוט בפנים כל עוד דעותיך והקוים הנקוטים בידך לא נודעו ולא הובנו כראוי.

וזאת ועוד. — אינך יכול לקיים יחידה טובה מבלי שתעמוד לימין אנשיך — ואין זה חשוב אם המדובר הוא במחלקה או בדיבזיה. אין דבר הגרוע יותר לקצין או חייל מאשר לשרת תחת פיקודו של אדם שכל מאמציו מכוונים לשמור על עור-הוא בפני הממונים עליו, ולעשות רושם טוב כלפיהם. ואילו אתה — חייב לעמוד במערכה למען אנשיך. ברצותך לנהוג בהגינות תצטרך לעתים לעשות מעשים משונים. אוכל להדגים דוגמה שאמנם הנה קיצונית: —

פלוגה „מ" היתה זקוקה למפקד-כיתה חדש במחלקת המרגמות. כשדנתי בזאת עם סגני, עם סמל-המחלקה והרס"פ לא הצלחנו למצא מועמד מתאים, ולכן דחיתי את קביעת המינוי. בוקר אחד נכנס הרס"פ ובחיוך רחב מודיעני שרב-טוראי פרנשוטי, שיצא לתפקיד מיוחד, חוזר אלינו. „זהו האיש" — אמר הרס"פ — „שאתה צריך לכיתת המרגמות". לא ראיתי את האיש מעולם, אך נתרשמתי

מהדברים ששמעתי עליו. היה לו עבר טוב בפלוגה. אולם החלטתי לא לחתוך בענין עד אשר אדע עליו יותר, ממגע ישיר.

ימים מספר לאחר שפרנשוטי חזר ליחידתו, באה בדואר תלונה בת תשעה-עשר סעיפים, הטוענת שרב-טוראי פרנשוטי הטית לו לקפיטן אחד בלסתו ושברה. כמובן ששלחתי לקרוא לפרנשוטי והלה התיצב בפני. שאלתי אותו אודות אותו ענין, והוא החל לספר לי את סיפורו הוא. לפתע נזכרתי שמכיר אני את הקפיטן שהופה. זכרתי אותו לרעה, מאז התנסיתי עמו בקרב קשה אחד, אשר בו היה לא רק חסר תועלת-כלשהי אלא עוד גרוע מזה... הקשבתי לדברי פרנשוטי וכשסיים דבריו הרהרתי: „הנה, בזה גמרנו את בעית מפקד-הכיתה!" שילחתי את פרנשוטי מעל-פני וקראתי לרס"פ:

„אותה תלונה על פרנשוטי אל תתעסק בה יותר", אמרתי לו.

„הן, מפקד", השיב.

„ועוד דבר, רס"פ, שלח הודעה לרגימנט להעלות את פרנשוטי". —

מעולם לא סיפרתי לאיש מדוע החלטתי שלא לנקוט באמצעים באותו ענין. לא סיפרתי זאת אפילו למג"ד, אם-כי הוא היה האיש, שאותו קפיטן כינהו „פחדן בזוי" — בטרם חבט בו פרנשוטי... ובכן — עלה והצלח, ברנש.

שלך ב'ב

(מתורגם מאחד הגליונות האחרונים של „עתון כוחות-הקרב" האמריקאי).

תכנון ארגונו של צבא / סוף מעמוד 13

רק עלי-דיכך אפשר יהיה להבטיח —

א. מעבר מהיר של הכוחות למצב של כוננות קרב מלאה.

ב. ביצועו של המעבר באורח החסכוני ביותר.

ג. קיום ותפעול כל הפונקציות של הנהלת המלחמה, ומשק-המלחמה, במכסימום יעילות.

ד. גמישות כזו, שתאפשר להפעיל רק חלקים מסוימים מתוך המערך-המלחמה כולו, כדי למנוע הוצאות מיותרות ללא צורך ולקיים יכולת-עמידה למשך-מלחמה ארוך יותר.*

יהודה בן-דוד — סגן עלוף

* *

הנה כי כן, מצטיירים מספר גורמים, המשפיעים על התמונה הבסיסית של חלוקת כוח-האדם והאמצעים בדרך אשר תשיג את איוונו הנכון של מערך המלחמה של מדינה.

כל אחד מן הסוגים המתוארים לעיל מאורגן בתור כו, אף הוא, יחידות-יחידות אשר יש לאונן ביניהן, להתאים להן את חיימושן, ציודן, ואימונן — ולתמרנן בהתאם לתפקידיהן.

* עם זאת — חייבים אותם החלקים, אשר יגויסו ויופעלו בהפעלה חלקית כנ"ל, להיות בעלי יכולת-פעולה מלאה, — אם גם מוקטנת, בהתאם למימדיהם, — היינו שתהיינה מצויות לרשותן כל ה„זרועות", הדרושות להפעלת מכונת-מלחמה כוללת וכלילת-איוון.